

Svoboda, A. 3, 1993,
č. 245, 21. 10. 0. 9

ltura . Kultura . Kultura

První premiéra sezony

Maryša u „Bezručů”

První premiérou nové sezony v ostravském Divadle Petra Bezruče bude Maryša bratří Mrštíků v režii Josefa Janíka. Podle slov nového dramaturga tohoto divadla Jiřího Janků by mělo jít o netradiční pohled na klasický text motivovaný snahou o „zesoučasnění” dnes již téměř sto let starého scénáře. Scéna je dílem Marty Roszkopfové. V hlavní roli se divákům představí Dana Zaoralová, kromě ní účinkují Vítězslav Kryške, Kostas Zerdaloglu, Milošlav Čížek, Kateřina Krejčí, Věra Janků a mnozí další. Premiéra se koná v pátek 22. října od 19 hodin.

(hla)

V Janíkově režijním pojetí

Maryša u „Bezručů”

Drama bratří Mrštíků „Maryša” má (spolu se Stroupežnického hrou „Naši furianti”) v povědomí veřejnosti punc klasického činoherního „klenotu českého”, obdobně jako je tomu v oblasti opery s „Prodanou nevěstou”. A tak inscenátoři, pokud se rozhodnout uvést tento již stoletý text, mají jen dvě možnosti: buď hru pietně inscenovat jako muzeální exponát folkloristického ražení (toho se však dnes už nedopustí ani žádný ochotnický soubor) nebo v textu najít a akcentovat všechny v něm obsažené nadčasové a obecně existenciální motivy (a pak se notoricky známý příběh stává poněkud irelevantním). Když se v Divadle Petra Bezruče v Ostravě rozhodl k nastudování této hry režisér Josef Janík, bylo dopředu jasné, že to v jeho případě nebude rozhodně žádný ofáborovaný vesnický moritád. A výsledek to samozřejmě potvrdil. Janíkova dlouholetá snaha účinně atakovat diváka ve jménu opravdovosti postojů lidské existence se promítla i do této inscenace. Realis-

tické vesnické drama charakterů je zde traktováno v neutrální rovině jako drama vztahů a významů v dimenzích problémů obecně lidského dosahu. Realizační záměr asociuje antické drama, což podporuje i suggestivní sevřenost scénické hudby Milana Báčorka. Nic na tom nemění ani zachování dialektu v mluvním projevu jednajících postav. To zde vyznívá jen jako prostředek scénické konkretizace abstraktně pojetého syžetu. A tak jde vlastně o jakousi dramatickou variaci „na dané téma”. Se všemi riziky, která z toho nutně vyplývají. Ne všem hercům se daří s náležitou plasticitou ztvárnit odosobněné téma svého partu. Vyžaduje to totiž vyhraněný smysl pro formálně přesnou stylizaci. Zvolený postup taky nutně vede k tomu, že celek vyznívá poněkud odtažitě, se značnou dávkou až laboratorní vypreparovanosti. Divák se sice stává svědkem působivého, umělecky ambiciózního zážitku, ale svědkem pohříchu málo zainteresovaným.

Právě v těchto kontextech tím ví-

ce vynikají zdařilé herecké výkony. Znamení Dana Zaoralová, která až s artistní názorností demonstruje vývojový oblouk své Maryši – od mladé zamilované dívky až k životní deziluzi deformované ženy. Stejně úctyhodný výkon podává i Kostas Zerdaloglu v roli Vávry. Strážlivými výrazovými prostředky dosahuje maximálně působivý dramatický efekt. Impozantní výkon podává i Kateřina Krejčí v roli Maryšiny matky. Návrhy scény a kostýmů Marty Roszkopfové umocňují účinnost režijního záměru a tvoří opět jeho integrální součást. Její výtvarný názor poučene rezonuje s nejsoučasnějšími inscenačními trendy divadelního vývoje ve světě. A to je samozřejmě nezbytnost při režijní a scénografické praxi v divadlech typu Divadla Petra Bezruče. Zde je totiž experiment přímo vbudován do fundamentu tvůrčího profilu a divák, který se rozhodne pro návštěvu, to již jaksi podvědomě očekává. V našem případě se tedy rozhodně dočkal.

JIŘÍ GORDON

svoboda

18. listopadu 1993

Svoboda, A. 3, 1993, č. 268, 18. 11. 0. 6

RP 3, 1993, 264, 17.11.

Maryša bez rekrutů, zato ale s rvačkou

Vávra nosí módní proužek a krava-
tu, Maryša přiléhavé elastáky zdůraz-
ňující její půvaby a Francěk je jako
student s rudýma ušima, jak o něm
zpívá Hana Hegerová ve slavném šan-
sonu S+Š. Tak nějak by šlo asi anon-
covat Janíkovo nastudování Maryši při
Mrštíkú v Divadle Petra Bezruče v Os-
travě.

České klasické realistické drama
z moravského venkova o kupčení s vě-
nem a nevěstou je zde více než netra-
dičně inscenováno v prostoru mezi
dvěma posadami diváků, což způsobuje,
že herec je na dosah ruky. Publiku
tak neujde nejen sebemenší gesto, ale
například také vůně (a znalci dokonce
značka) parfému, který používá hereč-
ka, hrající starou chudičkou Francko-
vu matičku. V bezprostřední divákově
blízkosti se v ostravském Divadle Pe-
tra Bezruče koná srážka klasiky s not-

nou dávkou stylizace a zcizování, rea-
listu s nadsázkou, ale také srážka ob-
sahu s formou. Rekruti a folklor chy-
bějí, zato se to v hospodě pěkně a dů-
kladně serve. Ostravská Maryša v Ja-
níkově nastudování rozděluje diváky
na dva antagonistické tábory, z nichž
ten první inscenaci a Janíkův výklad
odmítá, zatímco druhý ho bezvýhrad-
ně brání jako jeden z možných způso-
bů, jak přiblížit klasický text dnešní-
mu mladému divákovi. Každopádně
jsem si na Janíkově inscenaci uvědo-
mil, že Maryša je více hra o dnešku,
než byla za dob reálného socialismu.
Neboť tržní vztahy svědčí určitě ledas-
čemu. Nikoli ale lásce.

(pst)

Fotografie zachycuje slavnou scénu
trávení Vávry (K. Zerdalglu) Mary-
šou (D. Zaoralová). Vávra: Kdes to
kafe kópila? V krámě, nebo u Žida?

